

Zmiany cen gazu pod wpływem zmian składników taryf gazowych w latach 2000–2009 dla klientów użytkujących gaz ziemny wysokometanowy w ilościach do 10 m³/h

Ceny gazu dla odbiorcy końcowego

Taryfa dotyczy dostarczania paliwa gazowego w oparciu o umowę kompleksową lub zawartą przed dniem wejścia w życie taryfy umowę sprzedaży paliwa gazowego, której realizacja wymaga zlecenia przez sprzedawcę transportu paliwa gazowego siecią przesyłową lub dystrybucyjną lub korzystania z magazynów. Zawiera ona [5]:

- ceny paliw gazowych,
- grupy taryfowe i szczegółowe kryteria kwalifikowania odbiorców do tych grup,
- sposób ustalania opłaty za przekroczenie mocy umownej, czyli maksymalnej ilości paliwa gazowego, którą można odebrać w ciągu godziny, określonej na dany rok w umowie,
- sposób ustalania bonifikat za niedotrzymanie parametrów jakościowych paliw gazowych, jak również standardów jakościowych obsługi odbiorców,
- stawki opłat sieciowych,
- stawki opłat abonamentowych,
- stawki opłat za dostarczanie paliwa gazowego na podstawie umów krótkoterminowych.

Gaz ziemny dostarczany jest do odbiorców na podstawie umów kompleksowych lub umów sprzedaży paliwa gazowego. Umowy kompleksowe to umowy zawierające postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliwa gazowego. Umowa kompleksowa może zawierać również postanowienia umowy o świadczenie usług magazynowania paliwa gazowego.

Odbiorcy za dostarczone paliwo gazowe i świadczone usługi rozliczani są według cen i stawek opłat właściwych dla grup taryfowych, do których są zakwalifikowani, odrębnie dla każdego miejsca, z którego pobierają paliwo gazowe.

Powyższe wynika z rozdzielenia działalności handlowej prowadzonej przez Oddziały Obrotu Gazem od działalności dystrybucyjnej prowadzonej obecnie przez Spółki Gazownictwa, które w okresie od lipca 2007 roku do października 2008 roku prowadziły swoją działalność jako Operatorzy Systemu Dystrybucyjnego [3].

Gaz ziemny do gospodarstw domowych w przeważającej ilości dostarczany jest przez jedną z sześciu Spółek Gazownictwa, będących operatorami systemu dystrybucyjnego należących do Grupy Kapitałowej Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa (GK PGNiG), czyli:

- Dolnośląską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. (DSG) z siedzibą we Wrocławiu,
- Górnośląską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. (GSG) z siedzibą w Zabrze,
- Karpacką Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. (KSG) z siedzibą w Tarnowie,
- Mazowiecką Spółkę Gazownictwa (MSG) sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie,
- Pomorską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. (PSG) z siedzibą w Gdańsku,

- Wielkopolską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. (WSG) z siedzibą w Poznaniu.

System taryfowy

Zgodnie z art. 47 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku *Prawo energetyczne* [1], przedsiębiorstwo energetyczne posiadające koncesję ustala taryfę i proponuje okres jej obowiązywania. Przedłożona taryfa podlega zatwierdzeniu przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE).

Zgodnie z §4.5 [2] przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu paliwami gazowymi i świadczące usługę kompleksową ustala w taryfie:

- ceny paliw gazowych,
- grupy taryfowe i szczegółowe kryteria kwalifikowania odbiorców do tych grup,
- sposób ustalania opłaty za przekroczenie mocy umownej,
- sposób ustalania bonifikat za niedotrzymanie parametrów jakościowych paliw gazowych i standardów jakościowych obsługi odbiorców,
- stawki opłat sieciowych,
- stawki opłat abonamentowych.

Szczegółowe przepisy dotyczące ustalania cen dla paliw gazowych znajdują się w *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 6 lutego 2008 roku* [2], zwanego *Rozporządzeniem Taryfowym*, w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi (Dz.U. nr 28, poz. 165). Regulacje w nim przyjęte są konsekwencją dostosowania prawa polskiego do prawa Unii Europejskiej, tj. *Dyrektywy 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 roku* dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego.

Przedsiębiorstwa energetyczne zobowiązane są do określenia jasnych reguł podziału odbiorców na grupy taryfowe oraz przypisania każdej z nich odpowiedniego cennika. Warunkiem koniecznym stosowania taryfy jest każdorazowa akceptacja i zatwierdzenie taryfy przez Prezesa URE, który może odmówić ich zatwierdzenia w przypadku, gdy nie spełniają wymagań ustawy *Prawo energetyczne* zawartych w art. 44–46.

Według art. 47 pkt. 2e *Prawa energetycznego* Prezes URE analizuje i weryfikuje koszty uzasadnione w zakresie ich zgodności z przepisami ustawy, na podstawie sprawozdań finansowych i planów rzeczowo-finansowych przedsiębiorstw energetycznych, biorąc pod uwagę tworzenie warunków do konkurencji i promocji efektywności wykonywanej działalności gospodarczej, a w szczególności stosując metody porównawcze oceny efektywności przedsiębiorstw energetycznych wykonujących w zbliżonych warunkach działalność gospodarczą tego samego rodzaju.

Według art. 49 *Prawa energetycznego* Prezes URE może zwolnić przedsiębiorstwo energetyczne z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia, jeżeli stwierdzi, że działa ono

w warunkach konkurencji, albo cofnąć udzielone zwolnienie w przypadku ustania warunków uzasadniających zwolnienie.

Według §3.1 *Rozporządzenia* [2] określone w taryfie ceny lub stawki opłat dla poszczególnych grup taryfowych różnicuje się odpowiednio do kosztów uzasadnionych wykonywanej działalności gospodarczej związanej z dostarczaniem paliw gazowych, z uwzględnieniem eliminowania subsydiowania skrośnego.

Podstawą kalkulacji cen i stawek opłat zawartych w taryfie według §6.1 są [2]:

- koszty uzasadnione oraz
- zwrot z kapitału zaangażowanego w działalność gospodarczą (według art. 45 pkt. 1a *Prawa energetycznego*, w wysokości nie większej niż stopa zwrotu na poziomie 6%).

Koszty uzasadnione uwzględniane w kalkulacji cen i stawek opłat zawartych w taryfie dla wykonywanej działalności gospodarczej to przede wszystkim koszty obrotu paliwami gazowymi, które obejmują [2]:

- koszty operacyjne, z wyłączeniem kosztów (pozyskania paliw gazowych, transportu gazociągami przebiegającymi przez granicę RP, skraplania lub regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego, tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych),
- koszty współfinansowania przedsięwzięć, o których mowa w art. 45 ustawy *Prawo energetyczne*, czyli przedsięwzięć i usług zmierzających do zmniejszenia zużycia paliw i energii u odbiorców, stanowiących ekonomiczne uzasadnienie uniknięcia budowy nowych źródeł energii i sieci, jak również przedsięwzięć związanych z rozwojem odnawialnych źródeł energii.

Do kosztów uzasadnionych obrotu paliwami gazowymi przez przedsiębiorstwo energetyczne świadczące usługę kompleksową zaliczane są poza już wymienionymi:

- koszty magazynowania paliw gazowych niezwiązanych z tworzeniem zapasów obowiązkowych,
- koszty bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi, o których mowa w art. 9c ust. 1 pkt. 9 ustawy *Prawo energetyczne*, a także koszty związane z realizacją umów przesyłania i dystrybucji paliw gazowych na terenie kraju, w tym także koszty wynikające z instrukcji ruchu i eksploatacji sieci przesyłowej i dystrybucyjnej (konieczność sporządzania tych „instrukcji” narzuca art. 9g pkt. 1 ustawy *Prawo energetyczne*), z zastrzeżeniem §39 ust. 5, który mówi o tym, że przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie obrotu paliwami gazowymi i świadczące usługę kompleksową przenosi na odbiorców pobierających paliwa gazowe z sieci przesyłowej opłaty poniesione w związku z niedotrzymaniem zgłoszeń zapotrzebowania na paliwa gazowe w miejscach ich dostarczania lub przekroczeniem mocy umownej, wynikające z działania lub zaniechania tych odbiorców, według stawek opłat określonych w taryfie przedsiębiorstwa zajmującego się przesyłaniem paliw gazowych.

Kryteria podziału odbiorców na grupy taryfowe

Odbiorcy za dostarczony gaz i usługi dystrybucji rozliczani są według cen i stawek opłat właściwych dla grup taryfowych, do których są zakwalifikowani. Według §5.1 *Rozporządzenia* Ministra Gospodarki [2] podział odbiorców na grupy taryfowe dokonywany jest według następujących kryteriów:

- rodzaju pobieranego paliwa gazowego,

- wielkości i charakterystyki odbioru paliwa gazowego w miejscach jego odbioru,
- systemu rozliczeń,
- miejsc dostarczania lub odbioru paliwa gazowego,
- zakresu świadczonych usług.

Tabela 1. Grupy taryfowe o symbolu W-1 do W-4, wydzielone na podstawie kryteriów podziału odbiorców ze względu na moc umowną i roczną ilość pobieranego gazu, [5–52]

Grupa taryfowa	Moc umowna – b [m ³ /h]	Roczna ilość pobieranego gazu – a [m ³ /rok]
Dystrybucyjna sieć gazowa o ciśnieniu do 0,5 MPa włącznie		
W-1	b ≤ 10	a ≤ 300
W-2	b ≤ 10	300 < a ≤ 1 200
W-3	b ≤ 10	1 200 < a ≤ 8 000
W-4	b ≤ 10	a > 8 000

Wśród klientów użytkujących gaz ziemny wysokometanowy w ilościach do 10 m³/h wyróżnia się cztery grupy taryfowe w każdej z sześciu spółek gazownictwa, w zależności od ilości rocznego zużycia gazu, co obrazuje tabela 1.

Opłata za dostawę paliw gazowych w ramach umowy kompleksowej

Dla odbiorców paliw gazowych w gospodarstwach domowych oraz odbiorców odbierających paliwa gazowe w ilościach do 10 m³/h dla gazu ziemnego wysokometanowego lub gazu propan-butan albo do 25 m³/h dla gazu ziemnego zaazotowanego opłatę za świadczoną usługę kompleksową oblicza się według wzoru [5]:

$$O_k = C \cdot Q + S_{zs} \cdot Q + S_{ss} \cdot k + S_a \cdot k \quad (1)$$

gdzie:

- O_k – opłata za dostawę paliw gazowych w ramach umowy kompleksowej [zł],
- C – cena paliw gazowych [zł/m³],
- Q – ilość paliw gazowych dostarczonych w okresie rozliczeniowym [m³],
- S_{zs} – stawka sieciowa opłaty zmiennej [zł/m³],
- S_{ss} – stawka sieciowa opłaty stałej [zł/m-c],
- S_a – stawka opłaty abonamentowej [zł/m-c],
- k – ilość miesięcy w okresie rozliczeniowym.

Wyznaczenie średniej ceny sprzedaży gazu

Na podstawie wzoru 1 można napisać, że średnia cena sprzedaży gazu w grupach taryfowych od W-1 do W-4 składa się ze składnika stałego ceny oraz składnika zmiennego [3, 4]:

$$c_i = \frac{p_{si}}{x_{pi}} + p_{zi} \quad (2)$$

gdzie:

- c_i – średnia cena w grupie taryfowej i, dla określonej wielkości poboru gazu w danej grupie taryfowej,
- p_{si} – stały składnik ceny; suma stawki opłat abonamentowych i stawki sieciowej opłaty stałej,
- p_{zi} – zmienny składnik ceny; suma ceny za paliwo gazowe w *i-tej* grupie taryfowej i stawki sieciowej opłaty zmiennej,
- x_{pi} – zakontraktowany zakup gazu w danym miesiącu w *i-tej* grupie taryfowej [m³/m-c].

Koszty użytkowania gazu ziemnego są różne i zależą od stawek taryfy gazowej obowiązującej na terenie danej Spółki Gazownictwa. Różne stawki opłat za dostarczany gaz ziemny są uzależnione od ilości zużywanego gazu i związa-

